

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СРПСКО ХЕМИЈСКО ДРУШТВО**

**РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
МАЈ, 2007.ГОДИНЕ
ТЕСТ ЗА VIII РАЗРЕД**

Означи категорију/е у којој се такмичиш, уписујући X у квадрат/е.

Тест + екпериментална вежба

☐

Твоја шифра је

Тест + истраживачки рад

☐

Резултате задатака обавезно упиши на места која су за то предвиђена у тесту. Уколико задатке решаваш и на полеђини листова теста обавезно упиши редни број задатка.

$A_r(H)=1$; $A_r(C)=12$; $A_r(N)=14$; $A_r(O)=16$; $A_r(Na)=23$; $A_r(S)=32$; $A_r(Cl)=35,5$; $A_r(Ca)=40$;

Време израде теста је 120 минута.

Желимо ти успех у раду!

1. Колико је грама 15%-ног раствора азотне киселине потребно да би се добило 24 g изопропил-нитрата. Напиши хемијску једначину ове реакције.

2. Моларне масе алкохола који граде три естра разликују се за 14 односно 28 g/mol-у. Напиши формуле и називе тих естара тако да за R остатке киселина и алкохола употребиш само честице дате у табели.

врста честица	$\begin{array}{c} H \\ \\ \bullet C \bullet \\ \\ H \end{array}$	$H \bullet$
број честица	6	6

3. Дати су молекули следећих елемената: кисеоника, брома, водоника, белог фосфора, азота, јода, хлора, сумпора. Ове елементе разврстај у **три групе** и напиши на основу чега је извршена подела.

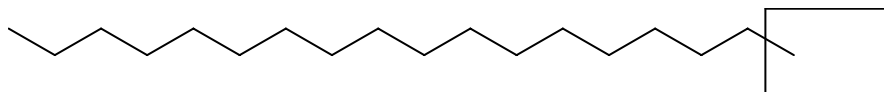
Елементи су у **групе** разврстани на основу _____.

особина групе			
елементи			

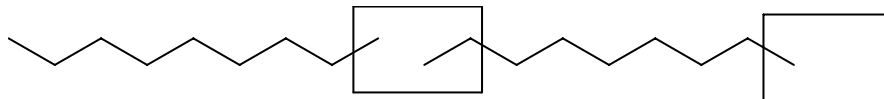
4. Растворљивост калијум-нитрата на 60°C је 100 g. На 60°C направљено је 200 g раствора калијум-нитрата. Израчунај масу талога који се издваја хлађењем на 20°C, ако процентна концентрација добијеног раствора на тој температури износи 20%.

5. Упиши у означени простор оно што недостаје, да би биле тачно представљене задате честице:

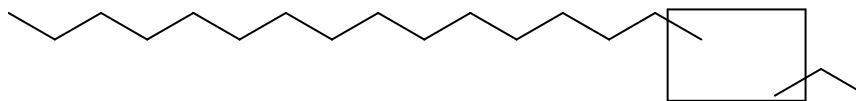
честица сапуна која уклања нечистоћу

9-октадеценска киселина

етил-палмитат

6. Наведени су садржаји растворене супстанце у растворима киселина и база. Рачунски одреди у ком случају се њиховим мешањем добија раствор у коме је средина неутрална?

- а) 3,92 g сумпорне киселине и 0,4 mol натријум-хидроксида
- б) 0,1 mol сумпорне киселине и $1,2 \times 10^{23}$ честица натријум-хидроксида
- в) 9,8 g сумпорне киселине и 4,0 g натријум-хидроксида

7. Сагоревањем смеше угљеника и сахарозе настало је 495 g угљеник(IV)-оксида и 49,5 g воде. Израчунај масу угљеника и сахарозе у смеси.

8. Допуни реченице речима које недостају.

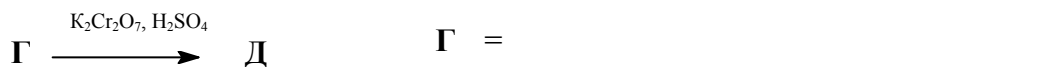
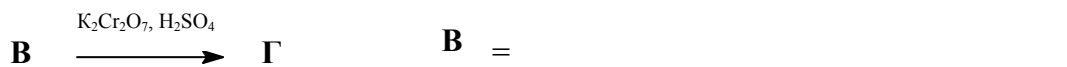
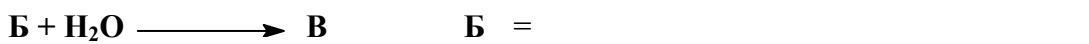
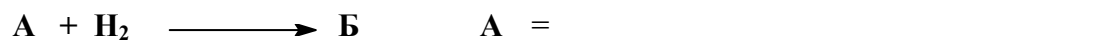
а) У реакцији калцијум-оксида и воде се _____ топлота.

б) При анализи калцијум-бикарбоната се добијају _____.

в) У реакцији између магнезијум-хидроксида и фосфор(V)-оксида настаје _____.

9. Маса чаше са чврстим калцијум-карбонатом била је 88,8 g. У чашу је додато 500 g раствора сирћетне киселине. Када је сав калцијум-карбонат изреаговао маса чаше и раствора у њој била је 585,5 g. Напиши хемијску једначину ове реакције. Колико је калцијум-карбоната било у чаши?

10. Једињење А је најједноставнији алкин. Напиши формуле једињења која су у једначинама означена словима А, Б, В, Г, Д и Е.

11. У 2,5 kg раствора калцијум-хлорида концентрације 2,22% додато је 2 kg раствора натријум-сулфата концентрације 3,55%. Која врста смеше настаје? Одреди супстанце у смеши и њихову масу.

12. Одговори са ДА или НЕ.

а) Скроб је изграђен од остатака глукозе.	ДА	НЕ
б) Сахароза има редукујуће особине.	ДА	НЕ
в) Полисахариди реагују са Фелинговим раствором.	ДА	НЕ
г) Целулоза се јодом обоји у плаво.	ДА	НЕ
д) Инвертни шећер је изграђен од остатака глукозе и фруктозе.	ДА	НЕ
е) Најједноставнији моносахарид садржи три С-атома	ДА	НЕ

13. Маса 0,33 mola једног трипептида износи 66,99 g. Које аминокиселине граде овај трипептид? Напиши називе могућих трипептида.

14. Смеша метана и хлора изложена је светлости. Напиши једначину реакције ако је реаговало 6,4 g метана и настало 34 g органског производа.

15. Заокружи слова испред назива супстанци растворних у води.

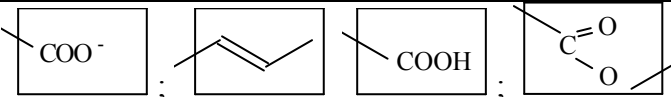
а) глицерол	в) олеинска киселина	д) целулоза	е) етил-етаноат
б) инвертни шећер	г) аланин	ђ) изооктан	ж) деканол

Аутори теста: Рада Баошић, Биљана Томашевић

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ - 2007. година

Решења теста за VIII разред

Ознака **1x број** поена значи да се поени не деле. Тражи се комплетно урађен задатак.

	поени
1. $(\text{CH}_3)_2\text{CHOH} + \text{HONO}_2 \rightarrow (\text{CH}_3)_2\text{CHONO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ 14,4 g киселине; 96 g раствора;	1+2+2=5
2. HCOOCH_3 ; метил-метаноат; $\text{HCOOCH}_2\text{CH}_3$; етил-метаноат; $\text{HCOOCH}_2\text{CH}_2\text{CH}_3$; пропил-метаноат;	1x3,5+3x0,5=5
3. тип везе; једнострука; H_2 ; Cl_2 ; Br_2 ; I_2 ; P_4 ; S_8 ; двострука: O_2 ; трострука: N_2 или агрегатно стање; чврсто; I_2 ; P_4 ; S_8 ; течено; Br_2 ; гасовито; H_2 ; Cl_2 ; O_2 ; N_2	4x0,5+8x0,25=4
4. 75 g	1x7=7
5. 	4x0,5=2
6. б)	1x3=3
7. $\text{C} + \text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2$ $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11} + 12\text{O}_2 \rightarrow 12\text{CO}_2 + 11\text{H}_2\text{O}$ 85,5 g сахарозе; 99 g угљеника;	1+1+2+3=7
8. а) издваја (ослобађа); б) калцијум-оксид, угљеник(IV)-оксид и вода; в) со или магнезијум-дихидрогенфосфат или магнезијум-хидрогенфосфат или магнезијум-фосфат	3x1=3
9. $\text{CaCO}_3 + 2\text{CH}_3\text{COOH} \rightarrow \text{Ca}(\text{CH}_3\text{COO})_2 + \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ 33g или 0,75mol CO_2 ; 7,5 g калцијум-карбоната	1+3+2=6
10. $\text{A}=\text{C}_2\text{H}_2$; $\text{B}=\text{C}_2\text{H}_4$; $\text{V}=\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$; $\text{Г}=\text{CH}_3\text{CHO}$; $\text{Д}=\text{CH}_3\text{COOH}$; $\text{Е}=\text{CH}_3\text{COOCH}_2\text{CH}_3$;	6x1=6
11. $\text{CaCl}_2 + \text{Na}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{CaSO}_4 + 2\text{NaCl}$ хетерогена смеша; чврста супстанца, талог CaSO_4 ; 68 g; раствор NaCl ; 58,5 g NaCl ; 4432 g раствора или 4373,5 g воде; (или 1,3%-тни раствор NaCl)	7x1=7
12. а) ДА; б) НЕ; в) НЕ; г) НЕ; д) НЕ; е) ДА;	6x0,5=3
13. два молекула глицина и један молекул аланина; глицил-глицил-аланин; глицил-аланил-глицин; аланил-глицил-глицин;	2+3x1=5
14. $M_r=85$; $\text{CH}_4 + 2\text{Cl}_2 \rightarrow \text{CH}_2\text{Cl}_2 + 2\text{HCl}$	2+2=4
15. а); б); г); (заокружен(и) нетачан(ни) одговор(и) уз тачне одговоре – 0 поена)	3x1=3
УКУПНО	70

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
МАЈ, 2007.ГОДИНЕ
ПРАКТИЧНА ВЕЖБА ЗА VIII РАЗРЕД

Шифра ученика

Скроб, калцијум-карбонат, глукоза и сахароза су супстанце од којих су направљене смеше **I, II, III, IV** и **V**. Четири смеше се састоје од по две супстанце, а једна смеша од три супстанце. Одреди састав непознатих смеша користећи понуђене реагенсе и прибор. Резултате испитивања унеси у Табелу 1.

Табела 1.

смеша реагенс	I	II	III	IV	V

На основу резултата испитивања одреди састав смеша и попуни Табелу 2.

Табела 2

смеша	I	II	III	IV	V
састав смеше					

Наведи састојке смеше која садржи три супстанце и како си их доказао/ла.
 У оквиру доказа напиши једначину реакције где је то могуће.

Супстанца 1 је _____.

Доказ:

Супстанца 2 је _____.

Доказ:

Супстанца 3 је _____.

Доказ:

Техника рада:

Укупно поена:

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
МАЈ, 2007.ГОДИНЕ
ПРАКТИЧНА ВЕЖБА ЗА VIII РАЗРЕД

УПУТСТВО ЗА ЖИРИ

Скроб, калцијум-карбонат, глюкоза и сахароза су супстанце од којих су направљене смеше **I, II, III, IV** и **V**. Четири смеше се састоје од по две супстанце, а једна смеша од три супстанце. Одреди састав непознатих смеша користећи понуђене реагенсе и прибор. Резултате испитивања унеси у табелу 1.

Табела 1.

смеша реагенс	I	II	III	IV	V	
H ₂ O	+	-	-	-	-	<u>5x0,5=2,5</u>
Реагенси Фелинг I и Фелинг II	+	-	+	+	-	<u>5x1=5</u>
Сирћетна киселина	-	+	-	+	+	<u>5x0,5=2,5</u>

На основу резултата испитивања одреди састав смеша и попуни Табелу 2.

Табела 2.

смеша	I	II	III	IV	V	
састав смеше	глюкоза сахароза	скроб калцијум- карбонат	глюкоза скроб	глюкоза скроб калцијум- карбонат	сахароза калцијум- карбонат	<u>5x2=10</u>

Наведи састојке смеше која садржи три супстанце и како си их доказао/ла.

У оквиру доказа напиши једначину реакције где је то могуће.

Супстанца 1 је глюкоза. 1

Доказ: Редукује Фелингов раствор при чему се издваја црвени талог. 1

$\text{CH}_2\text{OH}(\text{CHOH})_4\text{CHO} + 2\text{Cu}^{2+} + 5\text{OH}^- + \text{Na}^+ \rightarrow \text{CH}_2\text{OH}(\text{CHOH})_4\text{COO}^-\text{Na}^+ + \text{Cu}_2\text{O} + 3\text{H}_2\text{O}$ 1

Супстанца 2 је скроб. 1

Доказ: Не раствара се у води и сирћетној киселини. 1

Супстанца 3 је калцијум-карбонат. 1

Доказ: При реакцији са сирћетном киселином издваја се гас CO₂. 1

$\text{CaCO}_3 + 2\text{CH}_3\text{COOH} \rightarrow \text{Ca}(\text{CH}_3\text{COO})_2 + \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ 1

28

Техника рада: 2

Укупно поена: 30

**РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
МАЈ, 2007.ГОДИНЕ
ПРАКТИЧНА ВЕЖБА ЗА VIII РАЗРЕД
УПУТСТВО ЗА ЖИРИ**

Потребно је:

Супстанце

- глюкоза
- сахароза
- скроб
- калцијум-карбонат
- сирћетна киселина
- дестилована вода
- Фелинг I и Фелинг II раствори (или бакар(II)-сулфат, калијум-натријум-тартарат, натријум-хидроксид)

Прибор

- епрувете
- сталци за епрувете
- кашичице
- крпе
- штипаљке
- бочице са налепницама
- шприц боца за дестиловану воду
- водено купатило
- штипаљка

На сваком радном месту се налази:

- **5 обележених** бочица са мешама:
 - I** – глюкоза, сахароза
 - II** - скроб, калцијум-карбонат
 - III** - глюкоза, скроб
 - IV** - глюкоза, скроб, калцијум-карбонат
 - V** - сахароза, калцијум-карбонат
- сирћетна киселина
- Фелинг I
- Фелинг II
- шприц боца са дестилованом водом
- сталак са 10 епрувета
- пар кашичица
- шприц боца са дестилованом водом
- крпа
- штипаљка

Праћење и оцењивање технике рада

За сваки од правилно изведених следећих елемената ученик добија по 0,5 поена.

- одговарајуће количине чврстих супстанци
- одговарајуће количине течних супстанци
- загревање на воденом купатилу, употреба штипаљке, окретање епрувете од себе
- уредно радно место по завршетку рада